МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Український центр наукової медичної інформації
та патентно-ліцензійної роботи
(Укрмедпатентінформ)

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТ

ПРО НОВОВВЕДЕННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

№ 270 - 2019

Випуск з проблеми
«Гігієна навколишнього середовища»
Підстава: витяг ЕПК
«Гігієна навколишнього середовища»
Протокол № 4 від 19.11.19 р.

НАПРЯМ ВПРОВАДЖЕН
ГІГІЄНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

ПРОБЛЕМА ВИРОБНИЧОГО ТРАВМАТИЗМУ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

УСТАНОВИ-РОЗРОБНИКИ:

**ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я
ім. О. М. МАРЗЄЄВА НАМН УКРАЇНИ»**

**НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені
О. О. БОГОМОЛЬЦЯ**

**УКРМЕДПАТЕНТІНФОРМ
МОЗ УКРАЇНИ**

м. Київ

А В Т О Р И:

**д. мед. н., проф.
СКАЛЕЦЬКИЙ Ю. М.,
д. мед. н., проф.
ПАУСТОВСЬКИЙ Ю. О.,
к. мед. н. РИГАН М. М.,
к. мед. н. ПРОТАС С. В.,
к. мед. н. БРУХНО Р. П.**

Суть впровадження: показники виробничого травматизму в сфері охорони здоров'я.

Пропонується для ознайомлення працівників охорони здоров'я з масштабами і причинами виробничого травматизму в медичній сфері України та окремих зарубіжних країн.

Міжнародна організація праці та Всесвітня організація охорони здоров'я визнають, що збір і використання фактичних даних про травматизм у різних сферах необхідні для ідентифікації нових небезпек для працівників, виявлення небезпечних секторів, розробки запобіжних заходів, а також упровадження відповідних політик, систем і програм на міжнародному, національному та корпоративному рівнях.

При загальній тенденції до зниження виробничого травматизму, пов'язаного з виробництвом, в Україні загалом (більш ніж у 2 рази у досліджуваний період) безпека праці медичних працівників (дані МОЗ і Держстату України) навіть мала тенденцію до погіршення (Сердюк А. М. та інш., 2018).

Однак, незважаючи на актуальність проблеми у вітчизняній системі охорон здоров'я, є питання до реєстрації та аналізу випадків виробничого травматизму (Д. Селявін, 2017).

Для поглибленого вивчення проблеми нами проаналізовані бази даних Держпраці України щодо тяжких випадків виробничого травматизму (пов'язаного і не пов'язаного з виробництвом) серед медичних працівників в Україні з 2006 по 2018 роки.

Усього з 2006 по 2018 рік тяжко травмовані 1149 працівників охорони здоров'я, з них 335 – зі смертельним наслідком, що становить 29,2 % від усіх тяжко травмованих за цей період. Кількість випадків тяжкого травматизму за роками суттєво не відрізнялась і коливалась на рівні 88,3±7,2, з них смертельні нещасні випадки – 28,8±3,5.

Рівень травматизму в закладах охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) залежно від пори року в період з 2006 по 2018 рік був максимальним взимку – 348 випадків (30,3 %) і восени – 301 випадок (26,2 %) з незначним зниженням травматизму навесні та влітку. Смертельний травматизм у ЗОЗ протягом року мав тенденцію до зниження – від 105 випадків (31,3 %) в зимовий період до 74 випадків (22,1 %) восени. Місяцями з максимальною кількістю випадків смертельного травматизму були січень, лютий, квітень, травень – від 30 до 43 випадків, в інші місяці року цей показник коливався від 20 до 26 випадків.

Кількість загиблих внаслідок виробничого травматизму сумарно по днях тижня за 2006–2018 роки свідчить, що максимальні показники виробничого травматизму в понеділок – 64 випадки (19,1 %) з наступним зниженням до мінімуму в середу – 40 випадків (11,9 %) та збільшенням до 60 випадків (17,9 %) у п'ятницю. Рівень виробничого травматизму у вихідні дні (при тому, що в ці дні різко знижується кількість працюючого в ЗОЗ персоналу) залишався досить високим: у суботу й неділю відповідно 33 випадки (9,9 %) і 26 випадків (7,8 %). Загальна кількість випадків виробничого травматизму в ЗОЗ залежно від дня тижня чітко корелювала з кількістю випадків смертельного виробничого травматизму.

Значний інтерес має розподіл виробничого травматизму протягом доби. Максимальна кількість випадків смертельного травматизму припадає на першу половину робочого дня (08:01–12:00) – 166 випадків (49,6 %) з поступовим зниженням до 37 випадків (11,0 %) увечері та в першу половину ночі (20:01–02:00), зі зростанням до 45 випадків (13,4 %) у другу половину ночі й ранок (02:01–08:00). Загальна кількість випадків виробничого травматизму з тяжкими наслідками в ЗОЗ залежно від часу доби мала чіткий тренд до зниження починаючи від 507 (44,1 %) випадків у першій половині робочого дня до 141 (12,3 %) випадків у другу половину ночі та до початку робочого дня (02:01–08:00).

За причинами тяжкий виробничий травматизм мав такий розподіл.

У зв'язку з організаційними проблемами сталося 678 випадків (59,0 %) тяжкого травматизму, у тому числі 69 випадків (20,6 %) – смертельного. Найчастішою причиною нещасних випадків організаційного плану було порушення правил дорожнього руху. Через це тяжко травмувалися 497 працівників, із них 46 – смертельно.

Група технічних причин спричинила відповідно 36 тяжких випадків (3,1 %), у тому числі 4 – смертельних (1,2 %).

Психофізіологічні проблеми медичних працівників стали причиною 434 (37,8 %) випадків тяжкого виробничого травматизму, з яких 269 (80,3 %) – смертельних.

Значна частка випадків тяжкого виробничого травматизму (206 працівників, 200 з яких – зі смертельними наслідками) зумовлена низькою нервово-психічною стійкістю та незадовільними фізичними даними або станом здоров'я травмованих. Однією з причин травмування психофізіологічного характеру є протиправні дії інших осіб, внаслідок яких тяжко травмовано 86 працівників, 28 з яких – зі смертельними наслідками.

Є приклади, коли належна увага до охорони праці значно покращує ситуацію щодо виробничого травматизму. Так, до 2015 року в закладах охорони здоров'я Білорусі в окремі роки реєструвалося до 9 смертельних випадків травматизму, а в 2015, 2016 і першій половині 2017 року завдяки вжитим заходам не зареєстровано жодного такого випадку.

У Великобританії в сферах державного управління, освіти, охорони здоров'я та соціального захисту, разом узятих, останніми роками смертельний травматизм був нижчим, ніж у вітчизняній системі охорони здоров'я. При тому, що лише чисельність медичних працівників у Великобританії у 2,2 раза більша, ніж в Україні.

Інформаційний лист підготовлено за результатами науково-дослідної роботи «Наукове обґрунтування стратегії попередження дефектів надання медичної допомоги у вітчизняній системі охорони здоров'я» Шифр НДР: АМН. 07.17. № держреєстрації: 0117U000545.

За додатковою інформацією звертатися до укладачів листа: ДУ «Інститут громадського здоров'я імені О. М. Марзєєва НАМН України», Скалецький Юрій Миколайович, тел. (044) 292-06-03.

Відповідальний за випуск: О. Мислицький
Підписано до друку 22.07.2020 Друк. арк. 0,13. Обл.-вид. арк. 0,08. Тир. 112 прим.
Замовлення № 270. Фотоофсетна лаб. Укрмедпатентінформ МОЗ України,
04071, м. Київ, вул. Межигірська, 43, каб. 46